

REVISTA DE CATALUNYA

ANY I

BARCELONA, 26 DE JUNY DE 1912

NÚM. 13

Les doctrines de Georges Sorel

(Acabament)

VI. Jo no crec pas que's pugui dubtar de que la teoria soreliana dels mites representa una veritable troballa en metodologia històrica, eficaçment utilitzable pera aclarir no pocs problemes obscurs subjectes fins ara a explicacions contradictòries. Però'm sembla també que aquesta teoria, amb tot i la seva vasta originalitat, no hauria traspasat el cercle reduït dels especialistes en els estudis històrics, si el seu autor no l'hagués utilitzada pera explicar la més viva i transcendental de les qüestions plantejades en els temps moderns: les reivindicacions del proletariat.

Diguem-ho tot d'una: el mite actual, la força capaç de trasbalsar radicalment les condicions d'existència de la societat moderna es, segons en Sorel, la Vaga General, tal com l'entenen i prediquen els sindicalistes francesos.

La concepció d'una Vaga general capaç de paralitjar sobtadament totes les forces productores del món sencer, es dels nostres dies. Pot-ser en Briand, l'actual ministre francès, fou el primer en formular-la; al menys fou el primer en propagar-la a França, i pot-ser, també, fou en nostra ciutat ont tingueren lloc els seus primers assaigs experimentals, elaborats metòdicament en les planes d'una revista que molts recordareu: *La Huelga General*. Però es inútil buscar entre els teoritzadors que precediren an en Sorel res que s'assembla, per l'amplitud i profundesa, a la seva concepció de la Vaga General com a mite. En Briand creia encara que «la Vaga es una revolució que comença en la legalitat i amb la legalitat»¹, es a dir, que comptava amb el règim jurídic existent com una força utilitzable. Els teoritzadors de la Vaga barcelonina discutien amb tota serietat, en la revista abans anomenada, les mides a pendre l'endemà de la Vaga, es a dir, que creien en l'eficàcia d'un plan d'organització utòpica. El Socialisme que nega l'ordre social existent no pot admetre res que consolidi o mantingui un estat de coses creat per la burgesia. Per això la Vaga general d'en Sorel no es una tàctica política, ni una utopia; per ell la Vaga General es pura i senzillament un mite que enclou tot el Socialisme, o lo que es lo mateix, la Vaga General es una organització d'imatges capaces d'evocar instintivament tots els sentiments

que corresponen a les diverses manifestacions de la guerra entaulada pel Socialisme contra la societat moderna.¹

Acabem de dir que'l mite de la Vaga General enclou tot el Socialisme, i això requereix una explicació. Hi han tantes doctrines conegudes com a socialistes, s'hi amaguen tantes confusions dessota d'aquesta paraula, que la concepció d'en Sorel careixeria de valor, àdhuc dins del seu mateix sistema d'idees, si no fos expressió en imatges de quelcom ben clar i ben definit. Per això quan en Sorel ens diu que la Vaga General enclou tot el Socialisme, en realitat vol dir que enclou lo que hi ha d'essencial en el Socialisme, que en el seu entendre són les doctrines de Karl Marx, un cop se les depura de les interpretacions errònies dels seus deixebles.

Sabut es que, segons Karl Marx, el Capitalisme es arrastrat, per raó de lleis íntimes de la seva naturalesa, en les vies que condueixen el món actual a les portes del món futur. Aquest moviment comprèn una llarga construcció capitalista i s'acaba amb una ràpida destrucció, obra del Proletariat.

En efecte; el Capitalisme crea per sí mateix, sense l'intervenció d'elements extranyes, no sols l'herència que recullirà en el seu dia el Socialisme i els homes que suprimiran el règim actual, sinó també els medis de produir la destrucció, operant al mateix temps la conservació dels resultats adquirits. Per la lluita de tots els instants, el Capitalisme crea noves formes i modos de treball; per la pressió que exerceix sobre'ls salaris, llença a les classes obreres a les organitzacions de revolta; per la concorrencia desenfrenada i, en definitiva, eliminatòria, redueix la seva propia base política. Així, el problema de l'organització del treball, que ha motivat tantes hipòtesis candoroses o estúpides, es resolt d'una manera casi mecànica pel Capitalisme; destruint així mateix l'ordre tradicional, segura i progressivament, sense tenir per res en compte les crítiques xorques dels ideòlegs.

El Capitalisme, doncs, porta en les seves entranyes la causa que ha de destruir-lo. D'ell se pot dir lo que deia Hartmann de l'Inconscient: que prepara l'adveniment de formes socials que no creia produir.²

1) *La Huelga General*, per Aristides Briand, pàg. 20. Barcelona, 1912. Biblioteca Acción.

1) *Réf. sur la Viol.*, pàg. 169.

2) *Réf. sur la Viol.*, pàgs. 103 i 104.

Si el Capitalisme realitza per sí sol, dins d'aquesta concepció profunda de Karl Marx, tot lo que es necessari pera l'adveniment de la Nova Era, sense cap plan de conjunt, sense cap idea directriu, sense cap ideal del món futur, lo essencial del Socialisme no serà pas, com volen els utopistes, preparar el *passatge a un dret superior*, sinó assegurar l'existència i l'acceleració del moviment necessari pera que'l Capitalisme realitzi la seva misi6 hist6rica en tota sa integritat.

Aquesta doctrina fallaria evidentment si la Burgesia i el Proletariat no s'alcessin l'un contra l'altre, armats de totes les poixances de que disposen; quant més la Burgesia serà ardentment capitalista, més l'esperit de lluita animarà al Proletariat i més confiança tindrà en la seva obra. El moviment que'ns condueix del Capitalisme al Socialisme quedarà així assegurat.¹

Crec que ara veureu clarament el perquè en Sorel diu que'l mite de la Vaga General enclou tot el Socialisme. Evocant aquest mite, els records i els sentiments més vius suscitats pels conflictes de les vagues parcials, els agrupa i colora d'una vida intensa en una imatge de conjunt que dona l'intuició de tot el Socialisme, inexpressable pel llenguatge²; hi ha, per consegüent, una identificació fonamental entre les tesis essencials del marxisme i els aspectes de conjunt que sugereix el quadro de la Vaga General.³

I, en efecte, se podria fer veure, seguint an en Sorel, com la Vaga General, així entesa, es l'expressió clara i brutal de la lluita de classes; com contribueix a la concentració e intensificació paralela del Capitalisme i el Proletariat; com es la millor preparació a la transformació irreformable que representa la Revolució Social, etc.; però tot això ens portaria massa lluny i ens faria sortir dels límits que'ns hem assenyalat.

VII. Deiem abans que la doctrina d'en Sorel sobre els mites socials no hauria traspasat probablement els dominis en que's mouen els especialistes dels estudis històrics, si el seu autor no l'hagués aplicada a l'estudi i esclariment de les qüestions que plantegen les reivindicacions del Proletariat. Precisant més, podríem dir ara que lo que en realitat ha fet que's conegués i discutís per tot arreu dita doctrina, prescindint sempre del seu valor intrínsec, ha sigut la concordancia perfecta que existeix entre ella i les raons en que s'apoién els procediments de violència usats pels sindicalistes francesos. Del Sindicalisme n'hem donat, al començament, una noció global, diferenciant-lo del Socialisme tradicional, parlamentari i anarquista. Indicarem ara breument les característiques del Sindicalisme, a fi de que resalti la compenetració doctrinal de que parlem.

El Sindicalisme considera la classe obrera, per les condicions de la seva vida i les afirmacions de la seva

conciencia, com l'única classe social capaç de renovar el món, a condició, emprò, de que resti extranya a la societat burgesa; pren els obrers en els medis que'ls hi són propis: fàbriques, tallers, agrupaments professionals, etc., i organitza llur revolta contra l'autoritat patronal; nega el poder i la llei, enriquint les funcions de les institucions obreres, disloca l'Estat i el despulla de les seves prerrogatives; propaga la Vaga General i destrueix, a mida que's manifesta, l'obra d'unió de classes que persegueix la Democràcia; i, en fi, dona còs a les idees específiques del Proletariat, es a dir, al conjunt de sentiments jurídics nascuts en el fort de la lluita i que constitueixen la base del dret nou, del dret d'una societat sense amos.

En el Sindicalisme no hi caben les utopies anunciant a data fixa el daltabaix de la societat. Els obrers que sostenen la lluita sindical saben d'instint que no's realitzarà cap canvi endefora de llur voluntat i de llur organització professional, i que les construccions de la vida seràn sempre més riques que les més meravelloses invencions dels fabricants de sistemes.¹

Reapareixen, doncs, amb el Sindicalisme les tesis essencials del Marxisme, les mateixes que *evoca en bloc i per la sola intuició* el mite de la vaga general. I es comprèn que sigui així, puig en Sorel, llògic amb el seu sistema d'idees, ha extret el mite de la vaga general de l'observació dels homes que prenen una part més activa en el moviment realment revolucionari del Proletariat, que són els que s'agrupen, a França, en la Confederació General del Treball. Aquests homes — ens diu en Sorel — poden equivocar-se en una infinitat de qüestions de política, d'economia o de moral, però llur testimoni es decisiu, soberà, irreformable, quan se tracta de sapiguer quines són les representacions que obren sobre ells i sobre llurs camarades d'una manera més eficaç, que posseeixen en el més alt grau la facultat d'identificar-se amb llur concepció del socialisme. Per ells sabem que aquesta percepció unitaria del Socialisme la dona la vaga general.²

VIII. Acabem d'exposar, ben pàlidament, per cert, les doctrines de Georges Sorel sobre'l mite de la vaga general. Aquí fineix, doncs, la nostra tasca.

Mentres hem escrit aquestes ratlles ens ha guiat l'intent de donar a conèixer, a l'acabar, quelques sugestions que'ns havia suscitat la lectura de les obres d'en Sorel. No's tractava, ni molt menys, de cap crítica ni refutació. Volíem tant sols apuntar les dificultats, que no deuen esser res més que incomprendiments, en que's debat la nostra ment d'ençà que ha prè coneixença de les doctrines d'aquest fort i desconcertant pensador. Mes la consideració de que una obra com la d'en Sorel, que ha prè contacte amb les

1) *Réf. sur la Viol.*, pàgs. 104 i 105.

2) *Réf. sur la Viol.*, pàg. 169.

3) *Réf. sur la Viol.*, pàg. 172.

1) *Syndicalisme & Socialisme, Avant-propos*, per Hubert Lagardelle, pàg. 5 i 8.

2) *Réf. sur la Viol.*, pàg. 168.

corrents més altes del pensaments contemporani i que representa un admirable esforç d'estudi, imposa un respecte incompatible amb la lleugeresa de les nostres reflexions suggerides per una senzilla lectura, i, sobre tot, la consideració de que no podem abusar per més temps de la vostra atenció benèvola, ens ha decidit a abandonar l'intent de que us he parlat.

No voldríem, emperò, amagar el principal motiu dels nostres dubtes i dificultats, tant menys quan no el considerem del tot despreciable.

Creiem que'l treball manual i la experiència del treball manual han contribuït, més que res, a donar-nos les nocions més exactes que tenim del món exterior i de les possibilitats de la nostra acció.¹ En conseqüència creiem, també, que la producció moderna, i sobre tot quan vindrà apoiada en una seriosa educació tecnològica, fa naixer una serie de virtuts o qualitats que donen una nova tonalitat a la moral corrent, qualitats o virtuts filles de la topada constant amb el món exterior i amb les dificultats i resistències que'l món exterior oposa a la realització dels nostres plans. Sobre aquest punt en Sorel sembla estar-hi conforme quan ens diu que'ls productors representen la gran força educativa que posseeix la societat contemporània pera preparar el treball del pervindre.²

Ara bé: es compatible la noció de mite com a força social motriu, impermeable a l'experiència e insensible a la contradicció amb les exigències i necessitats mentals nascudes de la producció moderna? Ja sé que plantejat així el problema se'ns podrà objectar que la solució que s'adopti no alcançarà a la vaga general considerada com a mite, sinó a la vaga considerada com Utopia. Però es que nosaltres, amb tot i tenir en compte les distincions bergsonianes, no arribem a concebir la possibilitat de que'ls mites artificials fills de la consciència creadora que'ls mites representen, no siguin edificats amb elements trets de l'experiència cotidiana. Evocant la vaga general, segons en Sorel, els sentiments més vius suscitats per les vagues parcials, i modificant-se aquests necessàriament, segons els resultats de l'experiència, no compremem com l'imatge de conjunt que agrupa i colora d'una nova vida tots aqueixos sentiments, no vingui també alterada per les lliçons de l'experiència.

Per això ens sembla que'l problema queda ben plantejat en la forma que ho hem fet, semblant-nos així mateix que pera resoldre seriosament no n'hi ha prou amb els datos aportats per en Sorel.

D'aquí que, reprenent lo que hem dit sobre l'influència de la producció moderna, i tenint en compte les conclusions que permeten recents recerques sobre les representacions mentals col·lectives, segons les quals en les representacions o productes mentals unitaris d'un grup social determinat, «els elements emocio-

nals o motrius tendeixen progressivament a desaparèixer a mida que augmenten els elements intel·lectuals o cognoscitius»,¹ no ens sembla del tot aventurat establir aquesta hipòtesis: en les societats modernes, treballades pels conceptes lògics, els mites porten en sí elements corrosius, per així dir-ho (elements intel·lectuals), que tendeixen a disoldre o a parilitzar els sentiments motrius que originàriament desvetllen. Així, per exemple, es sembla absolutament impossible que en els minaires anglesos, després de l'aspre lliçó de la darrera vaga, el mite que resumeix la lluita que tenen entaulada contra els seus amos, els desperti els mateixos sentiments motrius que'ls que'ls desvetllava abans de realitzar la fracassada experiència.

Si aqueixa hipòtesi fos acceptable explicaria també l'anomalia que'm sembla veure en el sistema d'en Sorel de que, contràriament a tots els grans moviments històrics per ell citats, el socialisme ha començat i continua essent una Utopia i no un mite; es comprèn que'l mite precedeixi a l'Utopia; es comprèn també una Utopia sense mite; lo que es difícil comprendre es que en el socialisme l'Utopia hagi precedit an el mite i que aquest, en despit de la seva claretat, no s'hagi imposat ràpidament.

Però no vui amoinar-vos més. Perdoneu si aquesta conferencia ha sigut molt més pesada que agradable: la culpa, pot-ser, no es tota meua.

ENRIC JARDÍ

1) L. Levi Bruhl: *Les fonctions mentales dans les sociétés inférieures*, pàg. 442.

Obsequi als nostres lectors i subscriptors

Amb els sis cupons publicats en els nostres sis últims números, pot recullir-se en la nostra Administració (Rambla de les Flors, 14, pral.) una de les obres següents, a triar, amb les reballes que s'indiquen:

JOSAFAT, d'en P. BERTRANA. Val 1'50 ptes. en les llibreries. Presentant els sis cupons, 0'50 ptes.

LA REPRESENTACIÓ PROPORCIONAL EN EL SUFRAGI UNIVERSAL, d'en A. ROVIRA I VIRGILI. Val 0'50 ptes. en les llibreries. Presentant els sis cupons, 0'10 ptes., o sigui el sol import de l'enquadrernació.

Els qui no vulguin tallar el cupó de la cuberta, poden presentar l'exemplar corresponent de la REVISTA i serà aquell inutilitzat marcant-hi un segell.

1) El progrés de la civilització s'ha produït per una acció recíproca que va de la mà sobre l'esperit i de l'esperit sobre la mà. — L. Levi-Bruhl: *Les fonctions mentales dans les sociétés inférieures*, pàg. 179. París, 1910. F. Alcan, editor.

2) *Réf. sur la Viol.*, pàg. 354.

Poetes catalans d'ara

I. Ribera i Rovira

EL FONTINYÓ

*Al fons d'aquella prada
brollava un fontinyó
d'una aigua regalada,
d'un sò enamoradó.*

*Malgrat i essé allunyada,
era una professó:
tenia nomenada
la Font de l'Aimadó.*

*Donzells, gentils donzelles,
hi anaven a parelles
i's feien juraments:*

*mes, des que hi perjuraren
i el fontinyó oblidaren...
no regalima gens!*

I. RIBERA I ROVIRA

(Del llibre *Solitaris*, en preparació.)

A FONTINHA

*Ao fundo do prado em flôr,
uma fontinha brotava
e a água pura cantava
com amoroso rumôr.*

*Inda que longe ficava
ia do campo em redôr
o povo, que lhe chamava
Fonte d'Amôr.*

*Rapazes e raparigas,
os seus amores juravam
n'aquellas águas amigas:*

*mas, dès que foram desleaes,
a fonte que abandonaram
não corren mais!*

Trad. de ALFONSO LOPES-VIEIRA

LA FONTAINE

*Au fond du grand pré en fleur,
coulait la claire fontaine
et son murmure charmeur
semblait un chant qui s'égrène.*

*Elle était loin du village,
mais chacun voulait un jour
faire un doux pèlerinage
à la Fontaine d'Amour.*

*Là, pour engager serment,
filles et garçons gaiement
allaient sur ses bords connus:*

*mais bientôt ils oublièrent...
La source ils abandonèrent
et elle ne coula plus!*

Trad. de Mlle. IDA SELLERIER

Les Biblioteques Populars

El passat diumenge se celebrà a l'Avenç Nacionalista Republicà de Sant Andreu la solemne inauguració de la primera Biblioteca Popular organitzada per en Pere Corominas i l'Ignasi Iglesias. La festa fou bella. Amb motiu de la mateixa se publicà un bell fascicle, del qual extraiem els treballs següents:

L'obra de les Biblioteques Populars

En hores de defalliment com les actuals, quan sembla que tot trontolla i bamboleja, es d'un alt reconfort la tasca d'aquests homes que posen els fonaments d'una obra tant feconda en transcendència com aquesta de les Biblioteques populars.

Posar llibres en mans del poble es feina tant sagrada com tirar punyats de sement a les regues que l'arada ha obert en terra verge. La bona terra dona cent per hu; però qui ho sab què'n pot sortir d'un bon llibre?

D'un gra de blat no'n neix sinó una planta, i aquesta cria no més unes quantes espigues, i a cada espiga s'hi arrenghen tant sols un nombre determinat de grans, que, per molts que siguin, no poden mai passar d'esser cosa limitada.

En canvi els fruits que pot donar un bon llibre no tenen fi ni compte. Un bon llibre es com una font de regalades aigües, que res pot enterbolir ni res aixuga. Passen els anys, passen els homes, passen les llurs passions i lluites, i la font segueix sempre rajant inestroncable. Tot-hom qui'n senti desig o necessitat pot refrescar-hi el seny i el cor en el doll de la seva aigua generosa.

I compteu el bé que ha de venir-ne, quan aquesta aigua no està emmurallada en el clos d'una propietat particular, sinó que raja en lloc obert a tots els vents, oferint el seu refrigeri a tot-hom qui tinga l'ànima sedenta de bellesa i de bones ensenyances! Penseu, d'un cap de l'any a l'altre, quants i quants homes poden llegir-lo, un llibre, en aquestes condicions! Penseu quants i quants poden trobar-hi la llum de llur enteniment, l'alegría de llur cor, la fermesa de llur voluntat! I ara penseu que no es un sol llibre que's posa en les mans de la gent nostra, sinó dotzenes i dotzenes, tot un tresor de les coses més granades que ha produït l'esperit humà a través dels segles!

Oh Catalunya, dolça patria meva! Beneeix-la l'obra d'aquests homes que posen en mans dels teus fills els més saborosos fruits del seny, del saber i de la bellesa! Tant-de-bo que la llur polpa, font de vida, retrempi aquesta ànima teva, avui tant flotant i vagarosa; aquesta ànima teva que tots els vents s'enduen d'ací d'allà com una fulla, posant en el cor de qui t'estima l'angunia de pensar que pots caure en un abim d'ont mai més t'aixequis!

J. POUS I PAGÈS

Ciutat, 16 juny 1912.

Sobre la primera fulla del llibre d'un poeta

*Com una porta que han cobert les eures
no resta mai reclosa en el silenci
perquè una clara bunió d'abelles
sempre l'envolta,*

*les fulles blanques d'aquest llibre verge
sentin la febre d'unes mans que vulguin
resseguir-les i fer-les ressonantes
les lletres mudes.*

*D'unes mans a unes altres sempre vagi
el llibre, pelegrí de poesia,
i cada volta'l pensament reprengui
nova volada.*

*perquè sa flama de bellesa pugi
més amunt cada volta, i més ardida
la veu ardenta del poeta sigui
la veu del poble.*

*Quan les paraules mudes en el llibre
han viscut en uns llavis que les canten,
d'una entranya materna enfervorida
semblen nascudes.*

*I sempre més que una altra boca digui
les mateixes paraules del poeta,
les fulles blanques d'aquest llibre verge
seràn fecundes.*

ALEXANDRE PLANA

Ciutat, juny 1912

L'amor als llibres

Les Biblioteques populars que, amb la de l'Avenç Nacionalista Republicà de Sant Andreu, s'inauguraren a Barcelona, tenen, al meu veure, una transcendental feconditat. Les Biblioteques populars serveixen, tant o més que per llegir-hi, per inspirar als que hi concorren l'amor als llibres i a les serenes lectures.

Hi haurà obrer que, per gràcia de la Biblioteca instal·lada en el seu Centre, sentirà despertar-se dintre d'ell l'afició a llegir, la curiositat per saber el que's llibres diuen. Compendrà que un llibre tancat pot esser com l'estoig d'una joia, i voldrà obrir-lo per guaitar entre'ls fulls i pera collir-hi les ensenyances o les delícies que se li ofereixen.

Heus-aquí la gran virtut de les Biblioteques popu-

lars, la virtut que me les fa estimar i enaltir. Perquè jo no crec gaire en les Biblioteques públiques com a *formadores d'esperits*, com a fogars de cultura. L'intim i delicat fenomen de la formació de l'esperit, de la creació de la cultura, en el sentit alt i ver d'aquest mot, no té un ambient apropiat en el col·lectivisme i la reglamentació de les Biblioteques. Aquestes són útils, principalment, per a les recerques i per a

l'estudi de punts tècnics o professionals: els llibres que *formen l'esperit* han de llegir-se en la solitud i en reculliment de la llar. Però que la Biblioteca del Centre encengui o desperiti en un home l'amor i la curiositat de la lectura, i tot seguit els llibres propis floriràn en els recons de casa seva.

A. ROVIRA I VIRGILI

Juny de 1912

Periòdics & Revistes

EN SÀNCHEZ PÉREZ
(*La Tribuna*, de Madrid)

Ha mort a Madrid don Antoni Sánchez Pérez, excel·lent escriptor, vell federal i gran amic que fou d'en Pi i Margall. A *La Tribuna* escriu en Tomàs Borrás:

«Ayer ha muerto don Antonio Sánchez Pérez. Los periódicos le dedican largos artículos necrológicos llamándole insigne. Era en verdad un hombre de superior inteligencia. Y, sobre todo, un hombre lleno de dulzura y de bondad.

Yo le conocí hace ocho años, cuando tenía trece y estudiaba en el Instituto de San Isidro. Sánchez Pérez era profesor de Matemáticas y aquel curso explicaba esas misteriosas y complicadas cuestiones que se relacionan con el Álgebra y la Trigonometría. Ya estaba muy viejecito. Los chicos le adorábamos.

Iba muy puntual a la clase, que era temprano, a las nueve. Aunque hiciera mal tiempo, aguantando heroicamente la lluvia o la nieve, cobijado bajo su paraguas, llegaba al viejo portalón del Instituto, pasito a pasito, con su chistera reluciente, el cigarro en la boca. Y estaba tan débil ya y arruinado de salud, que tardaba mucho tiempo en recorrer los claustros. Se fatigaba.

Aquella classe, inolvidable, era algo paternal, fuera de la rigidez del reglamento. La puerta siempre estaba abierta. Don Antonio no nos llamaba «señor Fulano», sinó «amigo Fulano». Muchas veces nos contaba algo divertido.

Los días de sol no iba nadie a la clase. Todos buscábamos en el Retiro o en los jardinillos de Palacio, solaz para nuestras travesuras. Don Antonio nunca se incomodaba. Al sentarse en el sillón, invariablemente limpiaba sus lentes, miraba con su sonrisa dulce y apacible y decía al ver los ásperos bancos grises desiertos: — ¡Buenos días! ¡Hoy no somos más que tres!... — Y como el sol, escandalosamente alegre, invadía el aula, añadía un poco melancólico: — ¡Claro! ¡Qué hermoso sol!...

Este hombre sencillo, pobre, bueno, plácido; este viejecito que tenía el cabello y la barba nevados, que andaba pasito a pasito, que daba la mano a los pequeños y enseñaba cariñosamente, ha pasado por el

sombrío caserón del Instituto dejando el recuerdo de su sonrisa dulce. De aquella sonrisa que florecía en sus labios todos los días, cuando por las ventanas de la clase, que daban al jardín, entraba una divina fragancia de tilos y jazmines. Cuando el aula estaba vacía y él se sentía abandonado y ausente de la vida, frente a la pizarra llena de números, frente a los bancos en línea, sin el calor y el rumor de los arrepiezos, que le dejábamos en soledad para perseguirnos en las glorietas...

ELS PRESSUPOSTOS ESPANYOLS

(*El Socialista*)

Escriu aquest setmanari, orgue del partit obrer espanyol:

«En España quieren los gobernantes monárquicos imitar a los pueblos grandes en lo externo, en lo aparatoso, y en vez de estudiar el modo de promover la riqueza y aumentarla merced a leyes económicas saludables y a sabias medidas de protección al trabajo y al trabajador, sólo se preocupan de forzar la máquina contributiva, inventando tributos o recargando los existentes. Así se explica que nuestros presupuestos hayan pasado en pocos años de 800 millones de pesetas a 1,200 que alcanzará el que está discutiéndose en el Parlamento.

Si tenemos en cuenta que los propios hacendistas indígenas marcaban el máximo contributivo en España en 1,000 millones de pesetas al año, y que sin haber aumentado la capacidad económica del país excede ya en 200 millones el presupuesto a la cifra máxima calculada, nadie extrañará que el déficit crezca de año en año — de 250 millones pasará en 1913 — y que la miseria cunda y que la emigración siga en auge.

Por eso no puede menos de causar sorda irritación el propósito del Gobierno de abrumar el presupuesto con nuevos gastos de construcciones navales, que no responden a una necesidad de orden defensivo ni a los de protección a la industria nacional, ya que en caso de guerra marítima de nada habrían de servirnos nuestros pobres barcos y porque los beneficios de la construcción van a manos de extraños en su mayor parte.»

LA PRESIDENCIA DELS ESTATS UNITS

(El Mercantil Valencià)

D'un article de l'Angel Guerra:

«Esta ardiente lucha electoral ha venido a ahondar las divisiones del partido republicano en los Estados Unidos, por fortuna ya en descomposición. Suerte sería que ahora, merced a estas divergencias cimentadas en bajos egoísmos de interés o de ambiciones exclusivamente personales, triunfasen los demócratas, acabando con estas taifas políticas que han desnaturalizado la gran tradición de los Estados Unidos. ¡Qué pensaría del estado actual de su país el bueno de Jefferson si resucitara!

Acaso nadie ha acentuado más la nota de violación del espíritu tradicional en la democracia norteamericana que este Roosevelt, que tuvo antecesores en esa obra funesta en los Cleveland y en los Mac-Kinley, todos de triste recuerdo para nosotros y más que nada para los avances del progreso humano, que se creyó tendría en lo futuro su punto de apoyo en América y cuya visión llenó de grandeza los cantos de Walt-Whitman.

Andando el tiempo, la que se creyó tierra de libertad por antonomasia y cuya Constitución había de dar los principios, con la declaración de los derechos del hombre, a la revolución francesa, se ha convertido en una oligarquía plutocrática. Y a última hora, volviendo la espalda a la vieja tendencia pacifista, que fué el credo de los grandes hombres norteamericanos, la acción yanki, buscando una expansión que no le es necesaria, se ha convertido a una especie de imperialismo agresivo y conquistador. Hasta, bajo la presión de este espíritu imperialista, se ha acentuado el sentido centralizador en lucha con el antiguo y fuerte sentido federativo que hizo acuñar el *E pluribus unum* en las primeras monedas de la Unión. Como

todo se ha ido desnaturalizando y corrompiendo en Norte-América, también se ha corrompido aquel puritanismo que exaltara Cotton Mather, tan infiltrado en las costumbres yankis y que fué de razas tan diversas el vínculo más poderoso y la más propulsora energía en el vivir de la gran República.

Hay que leer los novelistas yankis, desde Cable a Upton Sinclair y desde Fawcett a Edith Warthon, para comprender cómo se disuelve moralmente aquella sociedad que parecía, un siglo ha, incorruptible.

Pero es que la situación económica ha hecho ya totalmente imposible la vida en los Estados Unidos con este nuevo régimen que se ha impuesto al país, mediante el consorcio de los políticos profesionales y de los hombres de negocios. Y ese régimen viene imperando, casi sin interrupción, desde hace veinticinco años.

Mediante los *trusts* la clase media casi no puede vivir, porque todos los resortes de la producción y regularización de los precios de consumo están en manos de unos cuantos hombres, árbitros de todos.

Y de otra parte, al proletariado, que ha acudido al sindicalismo para hacerse fuerte y resistir, se le está dando con rabioso ahinco la batalla para reducirlo a servidumbre, y dan esa batalla los descendientes de aquellos mismos que fueron a una guerra sangrienta sólo por librar a los negros de la esclavitud.

Toda esa podredumbre la representa el partido republicano, que es allí conservador, plutocrático y reaccionario. Y triunfe Taft o triunfe Roosevelt, ese estado de fuerza, de oligarquía y de corrupción seguirá dominando.

Fortuna grande sería que, a favor de esa división entre los republicanos, triunfase el candidato de los demócratas, en cuyo programa se consignan las reformas sociales en pro de los obreros, los ideales pacifistas y, sobre todo, el saneamiento de la administración pública.»

AVIS

Per causes ben agenes a la voluntat i al bon desig de tots quants intervenen en la confecció de la REVISTA DE CATALUNYA, aquesta se veu en el cas de suspendre temporalment la seva publicació.

Els subscriptors que hagin satisfet més d'un trimestre, poden disposar de la quantitat sobrant en nostra Administració.

ELS HOMES I LES COSES DE CATALUNYA JUTJATS PELS NO CATALANS

En SANTIAGO RUSIÑOL jutjat per don RAMÓN DEL VALLE-INCLAN

TODO cambia y de unas formas salen las otras, como del hoy sale el mañana; pero nuestros sentidos guardan la ilusión fundamental de que las formas permanecen inmutables, cuando no es advertida su inmediata mudanza. Hallamos que las cosas son lo que son, por lo que tienen en sí de más durable, y amamos aquello donde se atesora una fuerza que oponer al tiempo. Y así, de todas las cosas bellas para los ojos, ninguna tanto como los cristales. El goce de los ojos al mirarlos es un sentimiento sagrado, porque para los ojos, los cristales no tienen edad. Cuando pensamos que su ayer es de mil años y que permanecerán sin mudanza al cumplirse otros mil, sentimos la emoción religiosa de considerarlos fuera del tiempo. La luz de los cristales tiene algo de oración.

Concebir la vida y su expresión estética dentro del movimiento, dentro de todo aquello que cambia sin tregua, que se desmorona, que pasa en una fuga de instantes, es concebirla dentro del absurdo satánico. Los círculos dantescos son la más trágica representación de la soberbia estéril. Satanás, estéril y soberbio, anhela ser presente en el todo como el rostro de Dios. Girar, girar eternamente en el círculo del tiempo, con el ansia y la congoja de hacer desaparecer el antes y el después; consumirse en el vértigo del vuelo sin detenerse nunca, es la horrible sentencia que cumple el murciélago Lucifer. El giro de los círculos infernales apresurado hasta lo infinito, haría desaparecer lo pasado y lo venidero trocando en suprema quietud el movimiento. La aspiración a borrar el tiempo y el espacio es la aspiración a ser divino, porque la cifra de lo inmutable tiene el rostro de Dios. Todas las cosas, bajo la sombra del pecado, se mueven por estar quietas, sin conseguirlo jamás; pero el místico que sabe amarlas descubre en ellas una condición de permanencia y un enlace de armonía con el Todo: la Gracia.

Entre los pintores españoles, el primero en buscar la verdad y la intensidad de las emociones, sobre la accidental verdad del claro oscuro, ha sido Santiago Rusiñol. Hizo su aparición en una época bárbara, cuando la menguada fórmula del realismo, voceada por Emilio Zola, era aquí tenida por la suprema verdad estética, sin duda porque aquella fórmula del realismo era un concepto tan carente de valor metafísico que lo podía entender cualquier periodista, y llevarlo a la práctica todos los artistas pobres de talento, pobres de sensibilidad y pobres de cultura. En aquel momento Santiago Rusiñol tuvo todo el prestigio de una bandera, y todo el valor de una escuela. Como acontece siempre, pasó sin ser enten-

dido. Pero tornó en todas las ocasiones, con un poco de ironía, hacia los bárbaros luminosos, que tienen la mano hábil como el elefante tiene la trompa. Bien que el elefante, según aseguran los naturalistas, tiene también una gran inteligencia.

Los armoniosos y melancólicos jardines de Rusiñol, todos llenos de emoción y de una verdad lejana y permanente, la verdad del recuerdo, no podían ser entendidos por los que sólo buscan una verdad inmediata y efímera, el detalle gráfico de un momento sin enlace con otro momento. Santiago Rusiñol en su pintura muestra un concepto totalmente distinto. Sabe enlazar las emociones dispersas en una emoción más honda. Fiel a la tradición griega, procura hacer de la obra de arte una Suma. Y en esta Exposición parece haber llegado a la meta, con el evocador y decorativo jardín: «El Parterre del Retiro». Su ejemplo y su doctrina comienza a tener prosélitos. Afortunadamente son ya muchos los jóvenes pintores que, a pesar de la torpe enseñanza de las Escuelas — donde el concepto de arte se reduce a la fórmula mezquina de copiar al natural —, vuelven a la tradición clásica que hace del arte una síntesis de diferentes momentos.

Y tú, pálido adolescente, que amas toda belleza, hija de Apolo y de la Luna, cuando pintes, cuando esculpas, cuando cantes, enlaza en una suma tus emociones, perpétualas en un círculo, y tendrás la clave de los enigmas. Descubre la norma de razón o de ritmo, metafísica o musical, y tocarás con las alas el Infinito. Pon en todas tus horas un enlace místico, y en la que llega vierte todo el contenido de la hora anterior, tal como el vino añejo del ánfora pequeña se trasiega en otra más capaz y se junta con el de las nuevas vendimias. Que sean tus emociones de arte, como los círculos abiertos por la piedra en el cristal del agua, y que en la última se contenga toda tu vida.

AVÍS

Avisem als nostres subscriptors i lectors que poden presentar els folletins i les cobertes de La pena de mort, d'en Gabriel Alomar, i del Discurs a la Joventut, de M. Jaurés, a les nostres oficines, Rambla de les Flors, 14, principal, ont, abonant la quantitat de 10 cèntims, els serà entregada l'obra enquadernada elegantment.

(Fol.
Res R174

4162

Col. A1716 P10

